Harnisch, O., 1923. Metamorphose und System der Gattung Cryptochironomus K. s.l. -- Zool. Jb. Abt. Syst., 47: 271-308.
Klink, A., 1983. Key to the Dutch larvae of Paratanytarsus Thienemann & Bause with a note on the ecology and phylogenetic relations. -- Medeklinker, 3: 1-36.
Kruseman, G., 1933. Tendipedidae Neerlandicae. I: Genus Tendipes cum generibus finitimis. -- Tijdschr. Ent., 76: 119-216.
Langton, P.H., 1980. The genus Psectrocladius Kieffer (Diptera: Chironomidae) in Britain. -- Entomologist's Gaz., 31: 75-88.
Langton, P.H., 1984. A key to pupal exuviae of British Chironomidae. -- March, Cambridgeshire, 324 p.
Lenz, F., 1959. Zur Metamorphose und Ökologie der Tendipeden-Gattung Paracladopelma. -- Arch. Hydrobiol., 55: 429-449.
Moller Pillot, H.K.M., 1984a. De larven der Nederlandse Chironomidae (Diptera) (Inleiding, Tanypodinae & Chironomini). -- Nederlandse Faunistische Mededelingen, 1A: 1-277, derde druk.
Moller Pillot, H.K.M., 1984b. De larven der Nederlandse Chironomidae (Diptera) (Orthocladiinae sensu lato). -- Nederlandse Faunistische Mededelingen, 1B: i-vi, 1-175.
Nocentini, A., 1985. Chironomidi , 4 (Diptera: Chironomidae: Chironominae, larve). -- Guide per il Riconoscimento delle specie animali delle acque interne Italiane, 29: 1-186.
Pinder, L.C.V., 1978. A key to adult males of British Chironomidae. -- Scient. Publs Freshwat. biol. Ass., 37: 1-169.
Pinder, L.C.V. & F. Reiss, 1983. The larvae of Chironominae (Diptera: Chironomidae) of the Holarctic region - Keys and diagnoses. -- Ent. scand. Suppl., 19: 293-435.
Shilova, A.I., 1980. K sistematike roda Einfeldia Kieff. (Diptera: Chironomidae). (in Russisch) -- Trudy Inst. Biol. vnutr. Vod., 41 (44): 162-191.
Tshernovskij, A.A., 1949. Identification of the larvae of the midge family Tendipedidae (in Russusch). -- Opred. Faune SSSR, 31: 1-186.
Webb, C.J. & A. Scholl, in voorbereiding. Comparative morphology of the larval ventromental plates of european species of Einfeldia Kieffer and Chironomus Meigen (subgenera Lobichironomus and Camptochironomus).
Webb, C.J. & A. Scholl, 1985. Identification of larvae of European species of Chironomus Meigen (Diptera: Chironomidae) by morphological characters. -- Syst. Ent., 10: 353-372.

Leyparkweg 37, 5022 AA Tilburg

Publicaties

Medelingen EIS-Nederland

Eerdere overzichten van publikaties in deze reeks verschenen in de volgende Nieuwsbrieven: 5 (p. 3), 6 (p. 3), 7 (p. 9), 8 (p. 14), 9 (p. 16), 11 (p. 11) en 13 (p. 23).
Aangezien de ervaring heeft geleerd dat sommige artikelen, waaraan een nummer is toegekend nooit, of veel later verschijnen is er een nieuwe procedure voor het toekennen van nummers in de reeks "Mededelingen EIS-Nederland":
Indien u een artikel aan het schrijven bent met verspreidingskaartjes, of andere aan het EIS gerelateerde zaken, kunt u bij het centraal bureau een nummer aanvragen. Hiertoe zendt u ons het manuscript in de definitieve vorm, kort voordat u het aan een tijdschrift gaat aanbieden. Wij zenden u het manuscript retour, voorzien van een nummer, indien wij het gechikt achten voor de reeks. Aan het eind van de titel van het artikel dient verwezen te worden naar de voetnoot: "Mededeling EIS-Nederland, nr. 00". Het centraal bureau ontvangt graag 10 overdrukken, waarvoor wij de kosten vergoeden.

20. *Cuppen, J.G.M. & H.P.J.J. Cuppen, 1983. Distribution and ecology of Agabus striolatus (Gyllenhal) in The Netherlands (Coleoptera: Dytiscidae). -- Entomologische Berichten, Amsterdam, 43:105-108, 1 fig., 1 tab.*

Het artikel omvat een overzicht van vindplaatsen en een kaartje van deze zeldzame waterkever. Tevens wordt gedetailleerde informatie over de oecologie gegeven: het dier is vooral in winter en voorjaar actief, en leeft in droogvallende wateren.

22. *Brink, F.W.B. van den, 1984. Verspreiding en biologie van de echte zoetwaterganaal. -- Natura, 81: 68-72, 5 figs, 1 tabel.*

In Nederland leven slechts twee garnalen in het zoete water. Dit artikel gaat in op levenswijze en verspreiding in Nederland van *Atyaephyra desmaresti*. Per vergissing is het nummer in deze reeks niet in het artikel vermeld.

25. *Tol, J. van, 1985. Notes on species of the genus Brachyptera Newport (Plecoptera) from The Netherlands and Switzerland. -- Zoologische Mededelingen, Leiden, 59: 381-390, 12 figs.*

Uit een bewerking van het Nederlandse *Brachyptera* materiaal, blijkt dat *B. braueri* en *B. risi* inlandse soorten zijn, terwijl het voorkomen van *B. trifasciata* niet kon worden aangetoond. Beide soorten, levend in grote rivieren, zijn overigens in Nederland uitgestorven.

27. *Kuiper, J.G.J., 1986. Pisidium pulchellum, een uitstervende soort? -- Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging, 230: 156-160, 2 figs.*

Dit artikel geeft een goed voorbeeld van het soort vergissingen dat mogelijk is als men niet kritisch determineert, en type materiaal negeert. Genoemde soort is in diverse landen

op de lijst bedreigde of uitgestorven diersoorten geplaatst, op grond van een vermeend verschil in vroeger en huidig voorkomen. Het vroegere voorkomen blijkt echter geheel op onjuiste literatuurgegevens te berusten: de soort kwam helemaal nooit in deze gebieden voor! De bekende verspreiding in Nederland en Europa worden op een kaartje weergegeven.

29. *Tol, J. van, 1986. Suggesties voor nieuwe richtingen in entomologisch onderzoek door amateurs. -- Natura, 83: 100-107, 5 figs.*

Een gedrukte versie van een lezing die werd gehouden op het symposium "Amateur en veldbiologie".

Overige publicaties

Berge Henegouwen, A.L. van, 1982. De Nederlandse soorten van het genus Laccobius Erichson (Coleoptera, Hydrophilidae), een systematische en faunistische studie. -- Zoologische Bijdragen, 28: 59-84, 62 figs.

Een voortreffelijke bewerking van dit genus, voorzien van determinatietabel, veel figuren, scan foto's en verspreidingskaartjes.

Nieser, N. & M. Wasscher, 1986. The status of the larger waterstriders in The Netherlands (Heteroptera: Gerridae). -- Entomologische Berichten, Amsterdam, 46: 68-76, 3 figs, 3 tables.

Een overzicht van verspreiding, biologie en voor- of achteruitgang van de drie grote schaatsenrijdersoorten.

Lefeber, V., 1986. Het genus Hedychridium Abeille in de Benelux (Hymenoptera: Chrysididae). -- Entomologische Berichten, Amsterdam, 46: 105-110, 12 fig.

De vijf soorten van dit genus worden besproken, inclusief verspreiding en biologie. Van vier soorten wordt een kaartje gegeven.

Geraedts, W.H.J.M., 1986. Voorlopige atlas van de Nederlandse Dagvlinders - Rhopalocera. -- Landelijk Dagvlinderproject Landbouwhogeschool, Wageningen. 499 pp., vele kaarten, grafieken en figuren (ongenummerd).

Deze atlas is het voorlopige eindverslag van vijf jaren dagvlinderonderzoek, dat is uitgevoerd met de hulp van talrijke vrijwilligers. Het ligt in de bedoeling na één tot twee jaar een definitieve atlas uit te geven.
De atlas behandelt alle Nederlandse Dagvlinders, 110 soorten, inclusief alle dwaalgasten en trekkers. Van alle soorten wordt een computerkaart gegeven op het Amersfoort-grid. De verspreiding wordt weergegeven in 5 x 5 km hokken, met een indicatie van het aantal waarnemingen. De gegevens zijn gesplitst in vóór 1980 en 1981-1983. Het is jammer dat er niet, net als bij de Atlas van de Nederlandse Flora en diverse EIS publicaties, ook een splitsing bij 1950 is gelegd, veel soorten zijn immers al na 1950 achteruitgegeaan. Verder worden er frequentiediagrammen en twee tot drie pagina's tekst per soort gegeven.
Het aantal verwerkte gegevens is enorm, het totale aantal records bedraagt 149.839, het aantal waargenomen exemplaren 860.873! De dekking over Nederland is goed, in ruim 70% van de hokken is in 1981-83 geinventariseerd.
Uit de atlas blijkt duidelijk de enorme achteruitgang van de Nederlandse dagvlinderfauna. Van de 71 echt inheemse soorten zijn er negen vrijwel zeker uitgestorven, 45 zijn er sterk achteruitgegaan. Van een aantal zeer zeldzame soorten zijn de gegevens op verzoek van de melders gepresenteerd op een schaal van 20 x 25 km.
Het is o.i. de vraag of hiermee de bescherming van de soort werkelijk gediend is, aangezien voor een adequate bescherming juist de exacte ligging van de vliegplaats bekend moet zijn. Als voorbeeld van de presentatie, beelden wij hierbij een kaart af (zie p. 37).
Het voorlopige karakter van de atlas blijkt o.a. uit de o.i. vrij slordige uitvoering, tal van tik- en taalfouten wijzen op een nogal haastige voltooiing. Verder beschouwen wij het ontbreken van duidelijke conclusies, zowel per soort, als in het totaal, als een gemis. De resultaten worden te veel sec als getallen gegeven, zonder een poging tot interpretatie. Verder ontbreken literatuurverwijzingen in de tekst vrijwel geheel.
Hopelijk zullen deze tekortkomingen in de definitieve atlas hersteld worden. Deze atlas is voor alle Lepidopterologen, en eigenlijk alle entomologen en natuurbeschermers een onmisbaar werk.
Het is te bestellen bij de Stichting Vlinderonderzoek, Gen. Foulkesweg 68, 6703 BW Wageningen, giro 5592680 voor de prijs van f 37,50, incl. port.

Mennema, J., A.J. Quené-Boterenbrood & C.L. Plate (red.), 1985. Atlas van de Nederlandse Flora, 2. Zeldzame en vrij zeldzame planten. -- Bohn, Scheltema & Holkema, Utrecht. 349 pp. ISBN 90 313 0665 7.

Het tweede van dit belangrijke driedelige werk, met verspreidingskaartjes van alle soorten. De gegevens zijn gesplitst in vóór en na 1950. Voor de systematisch ingestelde bioloog blijft het onwennig dat de soorten alfabetisch gerangschikt zijn, en men soms voor één genus in drie delen moet kijken. De tekst geeft veel informatie.

Dumont, M.J., H.C.N. van der Putten & R. Reiling, 1985. Milieu-inventarisaties in Nederland. Overzicht van inventarisaties op provinciale en nationale schaal van bodem, water, lucht, flora en fauna. -- Stichting voor toegepaste landschapsecologie, Nijmegen. IX + 531 pp + bijlagen.

Dumont, M.J., J.M.J. Farjon, H.C.N. van der Putten & R. Reiling, 1985. Milieu-inventarisaties in Nederland op provinciale en nationale schaal van bodem, water, lucht, flora en fauna; onderzoeksverslag. -- Ibidem. XXIII + 88 pp.

Deze boekjes verschaffen een gedegen overzicht van alles wat er in Nederland op het gebied van verzamelen van milieugegevens gebeurt

Buitenlandse publicaties

Heath, J., E. Pollard & J. Thomas, 1984. Atlas of Butterflies in Britain and Ireland. -- Viking, Harmondsworth. 158 pp., maps, textfigs. ISBN 0 670 80006 6. Prijs £ 17.95.

Na de eerder besproken definitieve atlassen (Nieuwsbrief 14: 13-16), wederom een voortreffelijke definitieve engelse atlas. Evenals bij andere engelse atlassen, is de dekking enorm. In Engeland en Wales zijn waarnemingen uit werkelijk ieder 10 x 10 km hok ontvangen, alleen in Schotland en Ierland zijn er enkele witte plekken. Er worden 62 soorten besproken, de echte dwaalgasten en zeldzame trekkers zijn buiten

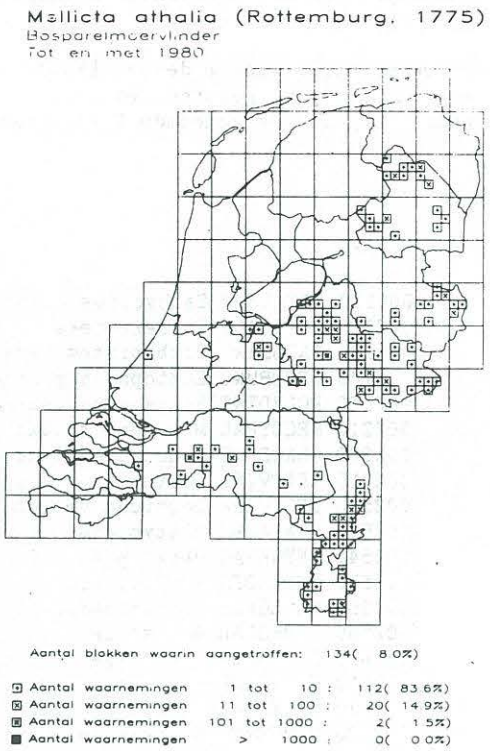

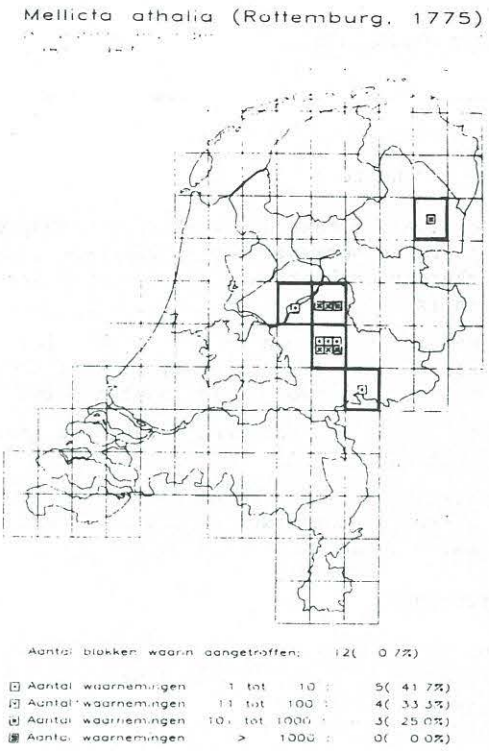

388

beschouwing gelaten. De gegevens zijn verdeeld in drie periodes: vóór 1940, 1940-1969 en 1970-1982. Evenals in Nederland (zie hiervoor) is de achteruitgang enorm: vier soorten zijn verdwenen en 18 hebben hun areaal sterk ingekrompen. Per soort wordt zeer informatieve tekst gegeven, en aan het eind van het boek wordt het patroon van de veranderingen bediscussieerd. Al met al een prima boek, dat een goed voorbeeld vormt hoe een atlas er uit kan zien. Als voorbeeld is hiernaast nog een kaartje afgedrukt.

Beaufort, F. de & H. Maurin (eds), 1985. Le secretariat de la faune et de la flore, la banque de donnees fauna-flora et le reseau faune-flore. 4e edition. -- Secretariat de la faune et de la flore, Paris. 137 pp.

Een gidsje van het Franse "Biological Records centre", dat een overzicht geeft van de werkwijze en doelstellingen, plus een lijst van lopende projecten.

Anonymys, 1985. Catalogue of data banks in the field of nature conservation. Council of Europe, Directorate of Environment and local Authorities, Strasbourg. 109 pp.

Een overzicht van alle Europese databestanden op het gebied van de natuurbescherming.

De meeste van bovenstaande publicaties, zijn op het centraal bureau in te zien, sommige zijn ook te leen via de bibliotheek van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie.

De redactie stelt het op prijs op de hoogte gehouden te worden van alle publicaties op het gebied van verspreiding van ongewervelden in Nederland en Europa, en aanverwante publicaties, en ontvangt indien mogelijk gaarne een overdruk.

Erik van Nieukerken

Voorbeelden van verspreidingskaarten in de dagvlinderatlassen van Geraedts (boven) en Heath et al. (onder, Kleine Vos, *Aglais urticae*), verkleind weergegeven.

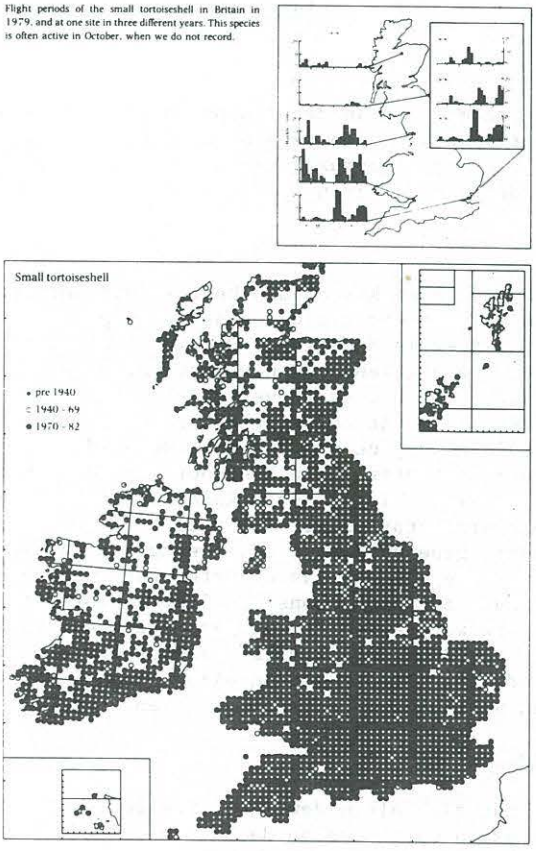

93